

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 28. toukokuuta 2021
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2018/0152/A(COD)

5950/1/21
REV 1 ADD 1

VISA 25
FRONT 40
MIGR 25
IXIM 37
SIRIS 13
COMIX 70
CODEC 154
PARLNAT 119

NEUVOSTON PERUSTELUT

Asia: Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EY) N:o 810/2009, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/1896 muuttamisesta ja neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS kumoamisesta viisumitietojärjestelmän uudistamiseksi

- Neuvoston perustelut
- Hyväksytty neuvostossa 27. toukokuuta 2021

I JOHDANTO

1. Viisumitietojärjestelmän (VIS) perusteellisen arvioinnin jälkeen komissio toimitti 16. toukokuuta 2018 lainsäädäntöehdotuksen VIS-asetuksen muuttamiseksi¹ (jäljempänä 'viisumitietojärjestelmän muuttamisasetus').
2. Pysyvien edustajien komitea hyväksyi kokouksessaan 19. joulukuuta 2018 valtuutuksen aloittaa neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa².
3. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa 19. syyskuuta 2018³.
4. Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi lausuntonsa 12. joulukuuta 2018⁴.
5. Euroopan parlamentin pyynnöstä EU:n perusoikeusvirasto antoi lausunnon 30. elokuuta 2018⁵.
6. Euroopan parlamentti vahvisti 13. maaliskuuta 2019 ensimmäisen käsittelyn kantansa⁶.
7. Neuvosto ja Euroopan parlamentti aloittivat neuvottelut lokakuussa 2019 päästäkseen ehdotuksesta yhteisymmärrykseen siinä vaiheessa, kun neuvosto vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa (sopimukseen pääseminen toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa).
8. Neuvottelujen aikana tuli ilmi, että komission ehdotuksesta puuttuivat tietyt säännökset, ns. 'viisumitietojärjestelmään tehtävät muutokset'. Kyse on muutoksista, jotka on tehtävä EU:n tietojärjestelmiä ja tietokantoja koskeviin säädöksiin viisumitietojärjestelmän näihin muihin järjestelmiin tekemien automaattisten hakujen johdosta. Komissio oli ehdottanut vastaavia muutoksia ETIAS-järjestelmän osalta⁷.

¹ 8853/18.

² 15726/18.

³ EESC 2018/03954, EUVL C 440, 6.12.2018, s. 154–157.

⁴ Tiivistelmä Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnosta, joka koskee ehdotusta uudeksi asetukseksi viisumitietojärjestelmästä, EUVL C 50, 8.2.2019, s. 4–8.

⁵ Perusoikeusviraston lausunto – 2/2018. <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/revised-visa-information-system-and-its-fundamental-rights-implications>

⁶ T8-0174/2019, 7401/19.

⁷ Ks. COM (2019) 3 final ja COM (2019) 4 final.

9. Koska jäsenvaltioiden osallistuminen EU:n toimenpiteisiin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella perustuu eriytettyyn yhdentymiseen, oli oikeudellisesti mahdollista sisällyttää (näiden neuvoston perustelujen kohteena olevaan) viisumitietojärjestelmän muuttamisasetukseen vain yksi muutost kokonaisuus, joka koskee säädösten muuttamista ulkorajoihin liittyvällä Schengenin säännösten alalla, kun taas muut säännökset, jotka eivät kuulu kyseiseen säännöstöön, oli sisällytettävä erilliseen säädökseen.
10. Pysyvien edustajien komitea muutti 17. kesäkuuta 2020 neuvoston valtuutusta sisällyttääkseen siihen "viisumitietojärjestelmään tehtävät muutokset"⁸. Euroopan parlamentin neuvotteluryhmä, joka oli jo vahvistanut ensimmäisen käsittelyn kantansa, ilmoitti, että se määrittelee kantansa näihin uusiin säännöksiin toimielinten välisissä neuvotteluissa.
11. Kuuden poliittisen kolmikantakokouksen ja lukuisten teknisten kokousten jälkeen neuvottelut saatiin onnistuneesti päätökseen 8. joulukuuta 2020, jolloin Euroopan parlamentti ja neuvosto saivat aikaan kompromissin seuraavien kahden asetuksen tekstistä:
- asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EY) N:o 810/2009, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/1896 muuttamisesta ja neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS kumoamisesta viisumitietojärjestelmän uudistamiseksi (näiden neuvoston perustelujen kohteena oleva viisumitietojärjestelmän muuttamisasetus), ja
 - asetus asetusten (EU) 603/2013, 2016/794, 2018/1862, 2019/816 ja 2019/818 muuttamisesta viisumitietojärjestelmän tarkoituksia varten tapahtuvan muihin EU:n tietojärjestelmiin pääsyn edellytysten osalta.
12. Pysyvien edustajien komitea tarkasteli 22. tammikuuta 2021 lopullista kompromissitekstiä yhteisymmärryksen saavuttamiseksi.

⁸ 8787/20.

13. Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE-valiokunta) vahvisti poliittisen yhteisymmärryksen 27. tammikuuta 2021, ja LIBE-valiokunnan puheenjohtaja lähetti 1. helmikuuta pysyvien edustajien komitean puheenjohtajalle kirjeen, jossa vahvistettiin, että jos neuvosto hyväksyy molemmat asetukset ensimmäisessä käsittelyssä lingvistijuristien viimeisteltyä tekstiä, parlamentti hyväksyy neuvoston kannan toisessa käsittelyssään.
14. Pysyvien edustajien komitea vahvisti 3. helmikuuta 2021 poliittisen yhteisymmärryksen asetusten kompromissitekstistä.
15. Tanska ei osallistu viisumietojärjestelmän muuttamisasetuksen hyväksymiseen, asetus ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan. Koska tämä asetus perustuu Schengenin säännöstöön, Tanska päättää kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun neuvosto on hyväksynyt tämän asetuksen, saattaako se asetuksen osaksi kansallista lainsäädäntöään.
16. Irlanti ei osallistu viisumitietojärjestelmän muuttamisasetuksen hyväksymiseen, asetus ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, koska sillä kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joihin Irlanti ei osallistu.
17. Islannin, Norjan, Sveitsin ja Liechtensteinin osalta viisumitietojärjestelmän muuttamisasetuksella kehitetään Schengenin säännöstön määräyksiä.
18. Kyproksen, Bulgarian, Romanian ja Kroatian osalta viisumitietojärjestelmän muuttamisasetuksen säännökset ovat asianomaisissa liittymisasiakirjoissa tarkoitettuja Schengenin säännöstöön perustuvia tai muuten siihen liittyviä säännöksiä.

II TAVOITE

19. VIS, joka perustettiin neuvoston päätöksellä 2004/512/EY (VIS-päätös) ja asetuksella (EY) N:o 767/2008, on EU:n tietojärjestelmä, jolla helpotetaan lyhytaikaisia viisumeja ("Schengen-viisumeja") koskevaa menettelyä ja autetaan viisumi-, raja-, turvapaikka- ja maahanmuuttoviranomaisia tarkistamaan tiedot kolmansien maiden kansalaisista, jotka tarvitsevat viisumin Schengen-alueelle matkustamista varten. VIS yhdistää eri puolilla maailmaa sijaitsevat jäsenvaltioiden konsulaatit ja kaikki jäsenvaltioiden rajanylityspaikat.
20. Viisumitietojärjestelmän muuttamisasetuksen tavoitteena on kehittää viisumitietojärjestelmää edelleen, jotta voitaisiin vastata paremmin viisumi-, rajaturvallisuus- ja turvallisuuspolitiikan uusiin haasteisiin. Sen tarkoituksena on erityisesti helpottaa viisumihakemusmenettelyä; tehostaa taustan tarkistuksia, jotka tehdään ennen päätöksen tekemistä lyhyt- tai pitkäaikaisesta viisumista ja oleskeluluvasta, sekä henkilöllisyyden toteamisia rajanylityspaikoilla ja jäsenvaltioiden alueella; ja parantaa Schengen-alueen sisäistä turvallisuutta helpottamalla jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa kolmansien maiden kansalaisista, joilla on pitkäaikainen viisumi tai oleskelulupa.

III NEUVOSTON ENSIMMÄISEN KÄSITTELYN KANNAN ANALYYSI

A. Yleistä

21. Euroopan parlamentti ja neuvosto kävivät neuvotteluja päästäkseen sopimukseen neuvoston ensimmäisessä käsittelyssä vahvistaman kannan pohjalta, jonka parlamentti voisi hyväksyä sellaisenaan toisessa käsittelyssään. Viisumitietojärjestelmän muuttamisasetusta koskevassa neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa on otettu täysin huomioon neuvoston ja Euroopan parlamentin saavuttama kompromissi, joka saatiin aikaan Euroopan komission avustuksella.

B. Keskeiset kysymykset

Viisumitietojärjestelmään liittyvien sääntöjen konsolidointi

22. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan mukaan viisumitietojärjestelmän (VIS) perustamisesta tehty neuvoston päätös 2004/512/EY ja viisumitietojärjestelmään pääsyä lainvalvontatarkoituksessa koskeva neuvoston päätös 2008/633/YOS kumotaan.
23. Tällä tavoin konsolidoidaan kaikki viisumitietojärjestelmän perustamista ja käyttöä koskevat säännöt.

Viisumitietojärjestelmän soveltamisala

24. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa tuetaan komission ehdotusta sisällyttää tarkistettuun viisumitietojärjestelmään lyhytaikaisten viisumien lisäksi pitkäaikaiset viisumit ja oleskeluluvat, joihin sovelletaan pääasiassa kansallisia sääntöjä, mutta jotka mahdollistavat vapaan liikkuvuuden Schengen-alueella.
25. Viisumitietojärjestelmän soveltamisalan laajentamisen myötä muiden jäsenvaltioiden kuin asiakirjan antaneen jäsenvaltion viranomaiset voivat tehdä asiakirjaa ja sen haltijaa koskevan tarkastuksen rajalla tai jäsenvaltioiden alueella. Näin täytetään rajoihin ja turvallisuuteen liittyvä merkittävä tietovaje ja autetaan järjestelmää vastaamaan paremmin turvallisuustilanteen kehitykseen ja muuttoliikkeen haasteisiin optimoimalla EU:n ulkorajojen valvonta.

Taustan tarkistukset

26. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta perustuu komission ehdotuksessa esitettyyn ajatukseen antaa viisumiviranomaisille mahdollisuus tehdä automaattisia hakuja muista tietokannoista hyödyntäen yhteentoimivuuskehystä. Neuvoston kannassa kuitenkin laajennetaan sitä edelleen eriyttäen säännöt ja menettelyt, jotka koskevat arkaluonteisista ja muista kuin arkaluonteisista tietokannoista tehtäviä hakuja.

27. Nykyisten sääntöjen mukaan konsulaattien on tarkistettava ainoastaan Schengenin tietojärjestelmästä (SIS), onko viisumipakon alaisella, lyhytaikaista viisumia hakevalla matkustajalla maahantulokielto. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan mukaan kaikki viisumitietojärjestelmään kirjatut hakemukset – koskivatpa ne lyhyt- tai pitkäaikaisia viisumeja tai oleskelulupia – tarkistetaan automaattisesti kaikista muista turvallisuutta ja muuttoliikettä koskevista EU:n tietojärjestelmistä. Tässä pakollisessa ristiintarkastuksessa havaitaan rinnakkaishenkilöllisyyksiä käyttävät hakijat ja henkilöt, jotka aiheuttavat turvallisuuteen tai muuttoliikettä koskevien sääntöjen laiminlyöntiin liittyviä riskejä.
28. Viisumitietojärjestelmä tekee hakuja rajavalvontaan liittyvien tietokantojen ja SIS:n lisäksi ECRIS-TCN-järjestelmään ja Interpolin TDAWN-tietokantaan (edellyttäen, että Interpolin kuulutuksen omistajalle ei paljasteta mitään tietoja) sekä SIS-järjestelmässä tehtyihin palauttamista koskeviin kuulutuksiin, jotka alun perin eivät sisällyneet Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn kantaan, mutta jotka parlamentti kuitenkin hyväksyi. ECRIS-TCN-järjestelmän osalta neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa rajataan haut koskemaan vakavista rikoksista ja terrorismista annettuja tuomioita. Se sisältää myös aikarajan huomioon otettaville tuomioille: tuomiot, jotka on määrätty edeltävien 25 vuoden aikana terrorismirikoksista tai edeltävien 15 vuoden aikana muista vakavista rikoksista. Ajatus aikarajojen (joita Euroopan parlamentti on pyytänyt kompromissina ECRIS-TCN-järjestelmään tehtävien kyselyjen hyväksymisestä) taustalla on, että VIS-osumilla on yhtäläinen "aikahaarukka" sellaisten kansallisiin rikosrekistereihin kirjattujen tuomioiden osalta, joiden pituutta ei ole yhdenmukaistettu EU:n tasolla.
29. Mitä tulee viranomaisiin, joiden tehtävänä on todentaa arkaluonteiset osumat, neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa otetaan käyttöön käsite "viisumitietojärjestelmän nimetyt viranomaiset" sen sijaan, että käytettäisiin Euroopan parlamentin alun perin ehdottamaa "keskitettyä asiointipistettä". "Nimeämällä" tämän viranomaisen ("perustamisen" sijasta) jäsenvaltiot säilyttävät jonkin verran harkintavaltaa: ne voivat nimetä useamman kuin yhden viranomaisen, mukaan lukien SIRENE-toimistot, edellyttäen että ne saavat riittävästi lisäresursseja näiden uusien tehtävien hoitamiseen.
30. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan sisältyy erityissääntöjä, jotka koskevat ETIAS-seurantalistasta saatuja osumia, jotka kansallisten ETIAS-yksiköiden on todennettava niiden arkaluonteisuuden vuoksi.

Tehtävät muutokset

31. Kuten edellä 8–10 kohdassa on selitetty, neuvottelujen aikana kävi selväksi, että komission ehdotuksesta puuttui tiettyjä säännöksiä. Jotta viisumitietojärjestelmän tekemät automatisoidut haut voitaisiin ottaa käyttöön täysimääräisesti, olisi tehtävä muutoksia niitä EU:n tietojärjestelmiä ja tietokantoja koskeviin säädöksiin, joista VIS tekee henkilötietojen automaattista käsittelyä sisältäviä hakuja. Lisäksi oli tarpeen ottaa huomioon yhteentoimivuutta koskeva uusi lainsäädäntöympäristö, joka oli kehittynyt sen jälkeen, kun VIS-ehdotus esitettiin toukokuussa 2018. Komissio oli ehdottanut vastaavia muutoksia ETIAS-järjestelmään⁹.
32. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa korjataan tämä puute ja tehdään teknisiä muutoksia seuraaviin kahteen säädöskokonaisuuteen:
- a) Schengenin rajasäännöstöä koskevat asetukset: VIS¹⁰, EES¹¹, ETIAS¹², SIS-palautukset¹³, SIS-raja-asetus¹⁴ ja yhteentoimivuus – rajat¹⁵, sekä

⁹ Ks. COM (2019) 3 final ja COM (2019) 4 final.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 767/2008, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2008, viisumitietojärjestelmästä (VIS) ja lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä viisumeja koskevasta jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta (VIS-asetus) (EUVL L 218, 13.8.2008, s. 60–81).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2017/2226, annettu 30 päivänä marraskuuta 2017, rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, maastalähtöä ja pääsyn epäämistä koskevien tietojen rekisteröimiseksi ja edellytysten määrittämisestä pääsulle EES:n tietoihin lainvalvontatarkoituksissa sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetusten (EY) N:o 767/2008 ja (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (EUVL L 327, 9.12.2017, s. 20–82).

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1240, annettu 12 päivänä syyskuuta 2018, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 1–71).

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1860, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1–13).

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14–55).

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/817, annettu 20 päivänä toukokuuta 2019, kehyksen vahvistamisesta rajoja ja viisumipolitiikkaa koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 ja (EU) 2018/1861 sekä neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, s. 27–84).

- b) muut kuin Schengeniä koskevat ja Schengen-poliisiyhteistyötä koskevat säädökset: Eurodac¹⁶, Europol-asetus¹⁷, SIS-poliisiyhteistyö¹⁸, ECRIS-TCN¹⁹ ja yhteentoimivuus poliisiyhteistyön alalla²⁰.

Koska jäsenvaltioiden osallistuminen EU:n toimenpiteisiin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella perustuu eriytettyyn yhdentymiseen, toinen muutoskokonaisuus sisällytetään erilliseen säädökseen, joka toimii kuitenkin saumattomasti yhteen VIS-asetuksen kanssa. Näin mahdollistetaan järjestelmän laaja toiminta ja käyttö.

Biometriikka

33. Biometriikkaa koskevassa kysymyksessä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta on tulosta Euroopan parlamentin kanssa käydyistä tiivistä neuvotteluista. Saavutetussa kompromississa säilytetään komission ehdotuksen olennaiset osat, samalla kun siihen lisätään tiettyjä Euroopan parlamentin ehdottamia suojatoimia:

-
- ¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) No 603/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 604/2013 tehokkaaksi soveltamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksessa tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisen tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (EUVL L 180, 29.6.2013, s. 1–30).
- ¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/794, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol) sekä neuvoston päätösten 2009/371/YOS, 2009/934/YOS, 2009/935/YOS, 2009/936/YOS ja 2009/968/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 135, 24.5.2016, s. 53–114).
- ¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1862, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56–106).
- ¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/816, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, niiden jäsenvaltioiden tunnistamista koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja (ECRIS-TCN), eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän täydentämiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1726 muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, s. 1–26).
- ²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/818, annettu 20 päivänä toukokuuta 2019, kehyksen vahvistamisesta poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä sekä turvapaikka- ja muuttoliikeasioita koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle ja asetusten 2018/1726, (EU) 2018/1862 ja (EU) 2019/816 muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, s. 85–135).

- sormenjälkien ottamisen vähimmäisikää viisumimenettelyssä alennetaan lyhytaikaisten viisumien osalta 12 vuodesta 6 vuoteen; viisumitietojärjestelmään ei myöskään tallenneta alle 6-vuotiaiden lasten sormenjälkiä pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien osalta; sormenjälkien ottamiseen lapsilta sovelletaan tiukempia suoja-toimia, ja kyseisten tietojen käyttö rajataan tilanteisiin, joissa se on lapsen edun mukaista, erityisesti rajoittamalla tietojen säilytysaika;
- enimmäisikärajaksi sormenjälkien ottamiselle lyhytaikaisia viisumeja varten asetetaan 75 vuotta ottaen huomioon sormenjälkien laadun heikkeneminen iäkkäiden henkilöiden kohdalla;
- reaaliaikaisesta kasvokuvasta tulee viisumimenettelyn perussääntö (myös alle 6-vuotiaiden lasten osalta lapsikaupan torjunnan edistämiseksi). Jäsenvaltiot voivat lisäksi vaatia kunkin hakemuksen osalta fyysisen valokuvan. Viisumitietojärjestelmään liitetään fyysisen valokuvan skannattu jäljennös vain poikkeustapauksissa, joissa reaaliaikaista kasvokuvaa ei vaadita (valtion- tai hallitusten päämiehet, kuninkaalliset jne.), mutta sitä ei käytetä biometristen tunnisteiden vertailuun. Järjestelmässä oleva merkintä ilmoittaa, onko kuva otettu reaaliaikaisesti hakemuksen jättämisen yhteydessä; poikkeustapauksissa kasvokuva poimitaan sähköisesti koneluettavan matkustusasiakirjan sirusta;
- nykyisen käytännön mukaisesti biometriset tiedot jäljennetään viisumihakemuksiin, jotka jätetään 59 kuukauden kuluessa edellisestä viisumihakemuksesta;
- lasten biometriset tunnisteet voidaan tarkastaa jäsenvaltioiden alueella;
- lainvalvontaviranomaisten pääsy lasten biometriin tietoihin sallitaan 14 vuoden iästä alkaen Euroopan parlamentin alun perin kannattaman 18. ikävuoden sijasta. Pääsy tätä nuorempia lapsia koskeviin tietoihin on aina mahdollista heidän suojelemisekseen silloin, kun he ovat rikoksen uhreja;
- alle 12-vuotiaiden lasten biometriset tiedot poistetaan, kun he poistuvat Schengen-alueelta ja viisumin voimassaolo päättyy (EES:n automaattinen ilmoitus viisumitietojärjestelmään on lisätty tietojen poistamisen mahdollistamiseksi);
- turvapaikkaviranomaisilla on pääsy sellaisten lasten sormenjälkiin, joilla ei ole henkilötodistusta.

34. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa käsitellään myös rajaviranomaisten ja niiden viranomaisten käyttöoikeuksia, joilla on toimivalta suorittaa tarkastuksia alueella, turvapaikkaviranomaisten pääsyä viisumitietojärjestelmän tietoihin sekä lyhyt- että pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien osalta, samoin kuin tunnistamista koskevia artikloja. Kasvokuvalla tehtävissä hauissa yleisenä periaatteena on, että tällaista hakua säännellään samalla tavoin lyhyt- ja pitkäaikaisten viisumien sekä oleskelulupien osalta. Neuvoston kannassa hyväksyttiin myös periaate, joka koskee kasvokuvalla tehtäviä hakuja tunnistamista varten (toissijaisena hakuna eikä ainoana hakukriteerinä) sekä kasvokuvan käyttöä turvapaikka-asioissa (samoin edellytyksin).
35. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa viisumitietojärjestelmän käyttöoikeudet rajataan siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä. Esimerkiksi lainvalvontaviranomaisten oikeutta tutustua lapsia koskeviin tietoihin ja sellaisia henkilöitä koskeviin tietoihin, joilla on ollut viisumitietojärjestelmään kirjattu oleskelulupa yhtäjaksoisesti vähintään kymmenen vuoden ajan, on rajoitettu.

Erityiset riski-indikaattorit

36. Muista tietokannoista automaattisesti tehtyjen hakujen lisäksi viisumien käsittelyssä on hyötyä erityisistä riski-indikaattoreista. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa yhdytään Euroopan parlamentin näkemykseen siitä, että näitä turvallisuuteen, laittomaan maahanmuuttoon tai suuriin epidemiariskeihin liittyviä indikaattoreita olisi käytettävä profiloinnin mahdollistavana algoritmina.
37. Riski-indikaattorit sisältävät tietojen analysointisääntöjä sekä tiettyjä jäsenvaltioiden toimittamia numerotietoja ja muista asian kannalta merkityksellisistä rajaturvallisuuden ja turvallisuuden alan tietokannoista tuotettuja tilastoja. Tämä parantaisi riskinarviointeja ja mahdollistaisi tietojen analysointimenetelmän käytön. Riski-indikaattorit eivät sisältäisi henkilötietoja, ja ne perustuisivat tilastoihin ja jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin, jotka koskevat uhkia, oleskeluajan ylittäneiden henkilöiden ja sellaisten henkilöiden, joilta on evätty maahanpääsy, tavanomaisesta poikkeavia osuuksia tietyissä kolmansien maiden kansalaisten ryhmissä, sekä kansanterveydellisiä riskejä.
38. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa siirretään erityisiä riski-indikaattoreita koskevat säännökset viisumisäännöstöstä VIS-asetukseen ja ehdotetaan hallintorakennetta, joka on mukautettu täysin ETIAS-seulontasääntöjen hallintorakenteeseen.

Lainvalvontaviranomaisten pääsy viisumitietojärjestelmän tietoihin

39. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa kumotaan lainvalvontaviranomaisten pääsyä viisumitietojärjestelmän tietoihin koskeva neuvoston päätös 2008/633/YOS ja esitetään, että tätä kysymystä säännellään VIS-asetuksessa.
40. Asetuksen liitännäistavoitteena on antaa kansallisille lainvalvontaviranomaisille ja Europolille tiukoin edellytyksin pääsy viisumitietojärjestelmän tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa esitetään, että nimetyillä viranomaisilla ja Europolilla on erityisin edellytyksin ja EU:n tietosuojasääntöjä ja muita viisumitietojärjestelmän suojatoimia noudattaen jäsennellympi pääsy viisumitietojärjestelmään, myös pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien osalta, terrorismirikosten tai muiden vakavien rikosten torjuntaa, havaitsemista tai tutkintaa varten.
41. EU:n uuden sukupolven tietojärjestelmien mukaisesti neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa ei aseteta sormenjälkien automaattisessa tunnistusjärjestelmässä päätöksen 2008/615/YOS (Prüm-päätös) mukaisesti tehtyä aiempaa hakua ehdoksi viisumitietojärjestelmään pääsulle, kuten Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn kannassa esitettiin.

EU:n palauttamispolitiikan edistäminen

42. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan mukaan viisumitietojärjestelmä lisää osaltaan EU:n palauttamispolitiikan tehokkuutta: hakijoiden matkustusasiakirjojen jäljennökset tallennetaan viisumitietojärjestelmään, mikä helpottaa sellaisten palauttamismenettelyn kohteena olevien henkilöiden tunnistamista ja takaisinottoa, joilla ei ole mukanaan matkustusasiakirjoja. Lisäksi Frontexilla ja erityisesti palauttamisia käsittelevillä Frontex-toimintaryhmillä on pääsy viisumitietojärjestelmään.

Liikenteenharjoittajat

43. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan mukaan liikenteenharjoittajilla on (rajoitettu) pääsy viisumitietojärjestelmän tietoihin (muodossa "ok / not ok" oleva vastaus) liikenteenharjoittajien yhteyskeskuksen kautta, samoin kuin ETIAS- ja EES-järjestelmien yhteydessä.

Viisumitietojärjestelmän tietojen välittäminen kolmansille maille tai kansainvälisille järjestöille

44. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan mukaan viisumitietojärjestelmän tietoja ei saa siirtää kolmansille maille tai kansainvälisille järjestöille eikä asettaa niiden saataville, mutta poikkeukset ovat erittäin tiukoin edellytyksin mahdollisia palauttamista, uudelleensijoittamista tai lainvalvontaa varten.

Perusoikeudet

45. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa laajennetaan yleisiä periaatteita koskevaa artiklaa, jotta perusoikeuksien suojelua voidaan vahvistaa silloin, kun viisumitietojärjestelmässä käsitellään henkilötietoja, ottaen erityisesti huomioon hakijoihin kohdistuvan syrjinnän kielto. Lisäksi siinä otetaan käyttöön lapsen etu keskeisenä periaatteena kaikkien asetuksessa säädettyjen menettelyjen osalta.
46. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa saatetaan viisumitietojärjestelmän tietosuojasäännökset yleisen tietosuoja-asetuksen²¹ vaatimusten mukaisiksi. Se sisältää sisäänrakennettua tietosuojaa koskevan toimintatavan. Näillä parannuksilla varmistetaan tarvittavat suojatoimet ja mekanismit, joiden avulla matkustajien yksityisyyttä ja perusoikeuksia voidaan suojella tehokkaasti erityisesti heidän yksityiselämänsä ja henkilötietojensa osalta.

Viisumitietojärjestelmän muiden teknisten komponenttien parantaminen

47. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa viisumitietojärjestelmään sisällytetään VISMail ja parannetaan sen toimivuutta. Lisäksi siinä annetaan eu-LISAlle tehtäväksi tallentaa viisumitietojärjestelmän tiedot yhteentoimivuusasetuksen nojalla perustettuun raportoinnin ja tilastoinnin keskustietoarkistoon, keskitetään kuulemismenettely ja sisällytetään tunnustettujen matkustusasiakirjojen luettelo viisumitietojärjestelmään.
48. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa lujitetaan tietojen laatua koskevia sääntöjä ja valtuutetaan eu-LISA kehittämään ja ylläpitämään tietojen laadunvalvontamekanismeja ja -menettelyjä.
49. Viisumitietojärjestelmän toimintaa tehostetaan keskeytymättömän käytettävyyden edistämiseksi.

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1–88).

Viisumitietojärjestelmän rakenne

50. Vaikka komissio ehdotti viisumitietojärjestelmän perustamisesta tehdyn neuvoston päätöksen 2004/512/EY muuttamista, neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta vastaa Euroopan parlamentin edistämää lähestymistapaa, nimittäin kyseisen päätöksen kumoamista ja sen sisällön ja komission täytäntöönpanopäätösten tiettyjen osien sisällyttämistä VIS-asetukseen.
51. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan mukaan viisumitietojärjestelmän rakenne perustuu keskitettyyn järjestelmään. Keskitetyt palvelut sijoitetaan kahteen eri paikkaan; toisessa sijaitsee VIS:n pääkeskus ja toisessa sen varakeskus.
52. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa parannetaan viisumitietojärjestelmän rakennetta uuden yhteentoimivuusympäristön huomioon ottamiseksi. Se koostuu VIS:n keskusjärjestelmästä, yhdenmukaisista kansallisista rajapinnoista, verkkopalvelusta, liikenteenharjoittajien yhteyskeskuksesta ja viisumitietojärjestelmän tiedonsiirtoinfrastruktuurista. Nämä komponentit jakavat ja käyttävät uudelleen niin pitkälti kuin se on teknisesti mahdollista EES:n keskusjärjestelmän, EES:n yhdenmukaisten kansallisten rajapintojen, ETIAS-järjestelmän liikenteenharjoittajien yhteyskeskuksen, EES-verkkopalvelun ja EES:n tiedonsiirtoinfrastruktuurin laitteisto- ja ohjelmistokomponentteja. Tiedonsiirtoinfrastruktuurilla tuetaan ja edistetään viisumitietojärjestelmän keskeytymätöntä käytettävyyttä. eu-LISA vastaa viisumitietojärjestelmän ja sen komponenttien teknisestä ja operatiivisesta hallinnosta.

Seuranta-, arviointi- ja raportointijärjestelyt

53. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa otetaan käyttöön kattava seuranta- ja raportointijärjestelmä:
- a) eu-LISA antaa kahden vuoden välein kertomuksen *viisumitietojärjestelmän teknisestä toiminnasta*, mukaan lukien sen turvallisuus ja arviointi kasvokuvien käytöstä henkilöiden tunnistamisessa;
 - b) jäsenvaltiot ja Europol laativat vuosittain kertomukset, jotka koskevat *viisumitietojärjestelmän tietoihin pääsyn toimivuutta lainvalvontatarkoituksissa*;

- c) komissio laatii kolmen vuoden kuluttua tarkistetun viisumitietojärjestelmän käyttöönotosta ja sen jälkeen neljän vuoden välein *viisumitietojärjestelmän yleisarvioinnin*, johon sisältyy muun muassa
- saavutettujen tulosten tarkastelu suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja aiheutuneisiin kustannuksiin,
 - arviointi toiminnan perustana olevien periaatteiden pätevyydestä ja niiden vaikutuksesta perusoikeuksiin, viisumitietojärjestelmän turvallisuudesta sekä viisumitietojärjestelmän tietojen välittämistä kolmansille maille ja kansainvälisille järjestöille koskevien säännösten soveltamisesta,
 - yksityiskohtainen analyysi vuosikertomuksissa esitetyistä tiedoista, jotka koskevat viisumitietojärjestelmään pääsyn toimivuutta lainvalvontatarkoituksessa, ja
 - arviointi siitä, onko viisumitietojärjestelmän ECRIS-TCN-järjestelmään tekemillä hauilla tuettu tavoitetta, joka on arvioida, voisiko viisumin, pitkäaikaisen viisumin tai oleskeluluvan hakija muodostaa uhkan yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle.

54. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa esitetään myös, että *viisumitietojärjestelmän uudistuksen täytäntöönpanon valmistelujen tilanteesta* raportoidaan seuraavasti: yhden vuoden kuluttua muutosasetuksen voimaantulosta ja tämän jälkeen joka vuosi sen käyttöönottoon saakka komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen valmistelujen tilanteesta. Kertomuksessa esitetään yksityiskohtaiset tiedot aiheutuneista kustannuksista ja tiedot mahdollisista riskeistä, jotka voivat vaikuttaa viisumitietojärjestelmän kokonaiskustannuksiin, jotka katetaan unionin yleisestä talousarviosta. Jos asetuksen täysimääräinen täytäntöönpano viivästyy, komissio ilmoittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle mahdollisimman pian viivästyksen syistä sekä sen ajallisista ja kustannusvaikutuksista.

Muiden säädösten muuttaminen

55. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa esitetään useiden säädösten muuttamista niiden mukauttamiseksi viisumitietojärjestelmän uudistukseen. Ne koskevat viisumisäännöstöä²², Schengenin rajasäännöstöä²³, rajanylitystietojärjestelmää²⁴, ETIAS-järjestelmää²⁵, SIS-palautuksia²⁶, SIS-raja-asetusta²⁷, yhteentoimivuutta (rajaturvallisuus ja viisumiasiat)²⁸ sekä eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaa asetusta²⁹.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 810/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, yhteisön viisumisäännöstön laatimisesta (viisumisäännöstö) (EUVL L 243, 15.9.2009, s. 1–58).

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) (EUVL L 77, 23.3.2016, s. 1–52).

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2226, annettu 30 päivänä marraskuuta 2017, rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, maastalähtöä ja pääsyn epäämistä koskevien tietojen rekisteröimiseksi ja edellytysten määrittämisestä pääsulle EES:n tietoihin lainvalvontatarkoituksissa sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetusten (EY) N:o 767/2008 ja (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (EUVL L 327, 9.12.2017, s. 20–82).

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1240, annettu 12 päivänä syyskuuta 2018, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 1–71).

²⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1860, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1–13).

²⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14–55).

²⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/817, annettu 20 päivänä toukokuuta 2019, kehyksen vahvistamisesta rajoja ja viisumipolitiikkaa koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 ja (EU) 2018/1861 sekä neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, s. 27–84).

²⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1896, annettu 13 päivänä marraskuuta 2019, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta (EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1–131).

Täytäntöönpanon määräaika

56. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa on otettu huomioon yksi Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn kannan keskeisistä tekijöistä eli tarkistetun viisumitietojärjestelmän täytäntöönpanon määräaika. Euroopan parlamentin tarkistuksessa esitettiin, että viisumitietojärjestelmä otettaisiin käyttöön kahden vuoden kuluttua voimaantulosta, mutta neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa todetaan, että komissio antaa viimeistään 31. joulukuuta 2023 päätöksen, jossa vahvistetaan päivä, jona viisumitietojärjestelmän toiminta alkaa. Tämä määräaika on yhdenmukainen rajaturvallisuusjärjestelmien ja yhteentoimivuusarkkitehtuurin, joiden osa viisumitietojärjestelmä on, täytäntöönpanoa koskevan lopullisen poliittisen määräajan (vuoden 2023 loppu) kanssa.

IV LOPUKSI

57. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa on otettu täysin huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston välillä käydyissä neuvotteluissa komission avustuksella aikaansaatu kompromissi. Neuvosto pitää ensimmäisen käsittelyn kantaansa tasapainoisena kokonaisuutena ja katsoo, että kunhan asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EY) N:o 810/2009, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/1896 muuttamisesta ja neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS kumoamisesta viisumitietojärjestelmän uudistamiseksi on hyväksytty, se parantaa rajaturvallisuutta ja Schengen-alueen sisäistä turvallisuutta.
58. Tämä kompromissi vahvistetaan kirjeellä, jonka LIBE-valiokunnan puheenjohtaja lähetti 1. helmikuuta 2021 pysyvien edustajien komitean puheenjohtajalle. LIBE-valiokunnan puheenjohtaja ilmoitti tuossa kirjeessä suosittelevansa valiokuntansa jäsenille ja myöhemmin täysistunnolle, että neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta hyväksyttäisiin tarkistuksista Euroopan parlamentin toisessa käsittelyssä sen jälkeen, kun kummankin toimielimen lingvistijuristit ovat tarkastaneet tekstin.